

התפילה שפותחת את הבוקר

התפילה תשריש את כל הענינים הקדושים והציורים הנעלים יפה בלב, באופן שיהי' להם מעמד חזק שלא ימוטו מהסתערות רוחות של השחתת המוסר והעבודה השלמה. וזמן פעולה זו נחוצה ביותר בשחרית, שיכין האדם לעצמו קודם שיפנה לעסקי החיים ורגשות תאות הגוף המוכרחים, להקנות לעצמו מעמד מוסרי חזק באופן שתהי' לו עמידה נכונה וקיימת שלא ישטפוהו המון גלי הזמן, ויוכל לעמוד בנסיונות של הכוחות המתנגדים. לזאת תערך התפילה לתכלית זה בשם "עמידה", על אודות פעולתה, והוכשר לזה ביותר אברהם אבינו ע"ה שהי' ראש המאמינים

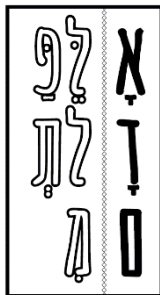
עין-אי"ה ברכות

10

בשביל שהאדם נברא לעבוד השם יתברך ראוי שתהיה התפלה תכף ומיד כשעומד ממטתו ולא יפנה אל דברים אחרים בנתיים, כי האדם כשעומד ממטתו כאלו החזיר השם יתברך רוחו בקרבו כמו שתקנו בברכת המחזיר נשמות לפגרים מתים, ולפיכך התפלה יותר ראוי שתהיה מיד.

מהר"ל נתיב העבודה

כשהתפילה משנה את האדם

ראה פניך לא פלתי - "פלל" קרוב ל"בלל": להחדיר אל החומר דבר מבחוץ, וכך ליצור ממנו חומר אחד (להבדיל מ"ערב"). כ"בלל" בהוראה מוחשית, כן "פלל" בהוראה רוחנית: להביא יסוד רוחני אל חוג רעיונות או נסיבות, להחדיר אליהם רעיון, אמת, עיקרון וכו', לחבר ולאחד אותם על-ידי היסוד שהוכנס אל תוכם. מכאן "פלל", מעשה השופט, המביא חוק ומשפט אל תוך הדברים, וכך הופך את הריבוי לאחדות.

20

נמצא "התפלל": להחדיר את עצמו ברעיונות אלהיים. תפלת היהודי איננה יוצאת מתוכו, אלא חודרת אל תוכו. אילו היתה התפלה רק בטוי לרחשי הלב הקיימים כבר, כי אז אין שחר לתפלת החובה, ותפלה לזמן קבוע שתיאמר על-ידי מספר בלתי-מוגבל של אנשים איננה אלא שטות גמורה. שכן היא מושתתת על ההנחה כי רעיונות ורגשות מסויימים יהיו קיימים על-פי פקודה, בזמנים קבועים, אצל כל מספר אנשים, ויהיו זקוקים לביטוי. ולא היא. אין "התפלל" אלא: להחדיר את עצמו באמתות נצחיות וקיימות, דוקא מפני שהן עלולות להידלדל ולהיעלם, או שנעלמו כבר. כאן: ראה פניך לא פללתי: הרעיון שעוד אראה את פניך נראה לי כה רחוק מכל אפשרות של הגשמה, עד שלא יכולתי לתת לו כניסה אל לבי.

...

הפועל "התפלל" מוכנו על פי מקור הוראתו: "לבחון את עצמנו ולשפוט את עצמנו". שורש פ.ל.ל. הנו מלשון משפט. בנין "התפעל" התיחד בעברית להורות על פעולה שהאדם עושה כלפי עצמו. משמעות המילה היא: כי המתפלל יוצא ממסגרת החיים הרגילים ומשתמט מהם, על מנת לחרוץ משפט אמת וצדק על עצמו, על אודות ה"אני" שלו ועל אודות כל ההתיחסויות שלו בנוגע לה' ולעולם, ובנוסף לדעת ולהכיר את משפט ה' והעולם על אודותיו, ובכח משפט כזה תצליח ההכרה לחדור לקרב הלב והרוח ולהביא את האדם לפעול...

רש"ר הירש

30

התפלה המתמדת של הנשמה מתאמצת היא תמיד לצאת מן ההעלם אל הגילוי...
אין התפלה באה כתקונה כי-אם מתוך המחשבה שבאמת הנשמה היא תמיד מתפללת.

עולת ראי"ה ענייני תפילה

...כי פתח עיני לימא: ברוך פוקח עורים. כי תריץ ויתב לימא: ברוך מתיר אסורים. כי לביש לימא: ברוך מלביש ערומים. כי זקיף לימא: ברוך זוקף כפופים...

40

גמרא ברכות